

INTERVENTIE

Uiteindelijk werd milieuspecialist Jacqueline Cramer alsnog minister van volkshuisvesting, milieu én ruimtelijke ordening (VROM).

Nu doen we al een tijdje niet meer aan volkshuisvesting, dus dat deel van het acroniem had wel heroverwogen mogen worden. Maar de RO is en blijft een cruciale beleidstak. In het verleden wisselden minister en staatssecretaris elkaar af: was er een minister voor RO, dan een staatssecretaris voor milieu — en andersom. In deze formatie bevestigden beide beleidsterreinen op het bord van de minister. Een zware portefeuille, zeker gegeven het feit dat de minister van VROM een coördinerend bewindspersoon is. Maar het is er wel een met kansen.

Inhoudelijk kan en mag de *Nota Ruimte* niet als uitgangspunt worden genomen. Daarin worden de mooiste landschappen beschermd met een regime van 'ja, mits'. Dat betekent zo veel als dat er ontwikkelingen mogen plaatsvinden mits er rekening wordt gehouden met de landschappelijke kwaliteit. In een drukbevolkt land als het onze werkt dat niet. Wanneer we nu nog mooie stukken van het land willen beschermen, ontkomen we niet aan een veel scherper sturingsregime: 'nee' of 'nee, tenzij'.

In de afgelopen periode had het Rijk geen enkele ambitie op ruimtelijk gebied. De gevolgen daarvan zullen pas over een aantal jaren zichtbaar worden. Wanneer dit kabinet een bijdrage wil leveren aan de ontwikkeling van Nederland tot een innovatieve, meer duurzame en leefbare Europese regio, dan moet het alsnog nieuw strategisch ruimtelijk beleid definiëren.

6 MAARTEN HAJER

Redacteur S&D

Hoe de zorg wordt uitgekleeft

Het nieuwe kabinet oogt als een leuke ploeg mensen die er duidelijk zin in hebben en die van plan zijn om niet alleen over burgers te besluiten en te

regeren, maar samen met hen. Dat is een mooi uitgangspunt. Ik raad het kabinet aan om het vooral ook toe te passen in de zorg.

Toevallig zijn er op dit moment nogal wat mensen in mijn omgeving aangewezen op zorg. Wat opvalt in die sector is de voortdurende zoektocht naar wat goedkoper kan en het langzamerhand schrikbarende Taylorisme. Voor de niet-economen onder u: dat laatste houdt in dat werkzaamheden worden opgesplitst in deelhandelingen. Uitgeklede takenpakketten dragen bij aan de efficiency. In het bedrijfsleven is men er inmiddels achter dat werknemers alleen kunnen worden vastgehouden als hun werk aantrekkelijk is. Het moet mensen de mogelijkheid bieden om te groeien. Dit inzicht heeft hele afdelingen *human resource management* opgeleverd. Zo niet in de collectieve sector.

Een voorbeeld. Een van mijn broers woont in een tehuis voor begeleid wonen. Hij heeft daar een eigen kamer en er is een persoonlijk begeleider die op hem let en die aanspreekpunt is voor familie en vrienden. Dat is erg prettig. Als we zorgen hebben, weten we bij wie we moeten zijn. Maar het is de vraag of deze constructie houdbaar is. In een poging om te bezuinigen worden de werkzaamheden in het huis nu nageplozen en 'gelabeld'. Zo zijn er huishoudelijke werkzaamheden, zorgtaken en klussen die aan het wonen gerelateerd zijn.

De kans is aanzienlijk dat de was, die de persoonlijk begeleider nu nog samen met mijn broer doet, uit zijn pakket wordt gehaald, omdat hij voor zulke handelingen 'te duur betaald' wordt. Op het oog geen onlogisch besluit, maar in de praktijk zijn de gevolgen groot. Dat samen de was doen biedt de persoonlijk begeleider namelijk een aardige indruk van de manier waarop mijn broer zichzelf verzorgt. Het is ook een mooie gelegenheid om een praatje te maken over van alles en nog wat. Juist dat soort gesprekjes zijn van belang om de ontwikkeling van mijn broer in bredere zin (met zijn zorg-, woon-, sociale en huishoudelijke component) in de gaten te houden. Je zou hopen dat het opsplitsen van taken op zijn minst lagere kosten zou opleveren, maar dat is niet zo. Het overzicht over al die losse deeltaken moet worden bewaakt door heuse zorgcoördinatoren — een flinke extra klus.

INTERVENTIE

Een ander voorbeeld. Mijn schoonmoeder van 83 is opgenomen in het ziekenhuis. Ze mag naar huis als er voorzien is in persoonlijke en huishoudelijke hulp. Het ziekenhuis kan zelf de persoonlijke hulp regelen, maar de huishoudelijke hulp moet worden aangevraagd bij de gemeente. Dat mijn schoonvader van 85 nog gewoon rondloopt kan voor de gemeente voldoende reden zijn om die huishoudelijke hulp niet toe te wijzen, met als gevolg dat het ziekenhuis (terecht) besluit dat mijn schoonmoeder niet naar huis kan. Tel uit je winst!

Het samen werken en samen leven zou er een hoop op vooruitgaan als professionals elkaars oordelen op waarde zouden schatten. En als politici en de verantwoordelijke bestuurders van (zorg-)instellingen niet alleen zouden kijken naar hoe het werk zo goedkoop mogelijk kan worden ingericht, maar zij de zaken zo zouden regelen dat patiënten er maximaal baat bij hebben. Het lijkt mij een uitdagende opdracht voor dit nieuwe kabinet.

MARIJKE LINTHORST

Redacteur s&d

Haagse mateloosheid

Ooit, in de jaren vijftig, kende de PvdA een 'Sociaal-Democratisch Centrum': een clubje leden dat zich, buiten de reglementaire kaders om, onledig hield met het toetsen van de nieuwe doorbraakpartij op haar sociaal-democratisch gehalte. Het werd door de toenmalige partijbonzen met grote achterdocht bekeken. Men sprak misprijzend van 'groepsvorming' en een 'partij in de Partij', die de eenheid bedreigde en de gouvernementele missie in gevaar bracht. De woorden 'verbod' en 'royement' vielen wel eens.

Er werd nogal eens aan het SDC herinnerd toen in de *roaring sixties* Nieuw Links zijn plaats op de gevestigde orde in de PvdA veroverde. Eerst met openbare vergaderingen en met boekjes over respectievelijk alles, onderwijs- en cultuurpolitiek, economische vraagstukken en de partijstructuur en daarna 'eigenkontig' (Karel Nagel) in besturen en fracties. Maar de groep werd getolereerd, al

ging dat niet altijd van harte, en de leden vonden hun plaats in de partij, met medeneming van een deel van hun ideeën.

De jaren negentig kenden het kortstondige bestaan van Niet Niks als groep in de partij: een boekje, wat publiciteit en snel weer terug naar de eigen bezigheden.

Zelfs aan zo'n vluchtige schets valt af te lezen dat de lotgevallen van SDC, Nieuw Links en Niet Niks een afspiegeling vormden van de conjuncturele wisselingen in protesteren en riposteren in zaken van autoriteit, verantwoording en debat zoals die zich na de oorlog, ruwweg om de twintig jaar, in de maatschappij als geheel afspeelden. Op het tijdperk van gezag en gezagsgetrouwheid van de wederopbouw volgde de fase van confrontatie en debat, die overging in de openbaarheids- en verantwoordingscultus van de decennia daarna. Hierop volgde een eigensoortig mengsel van deels incorporeren, deels terugdraaien van de verworvenheden en overdrijvingen van de voorgaande periode.

Ook nu weer beleven we een omslag die een zuivere afspiegeling van de buitenwereld vormt: doorslaan in uitersten is een Hollandse wezens-trek geworden en de politiek volgt op de voet. Zie, bijvoorbeeld, de expliciet restauratieve verwijzing naar de 'de saamhorigheid en lotsverbondenheid van de wederopbouw' in het regeerakkoord; de wijze waarop en het tempo waarin het in oud-hollandse beslotenheid is uitonderhandeld; het afdwingen van goedkeuring door het PvdA-congres van een *doelstellingen*-akkoord zonder de concretisering die in de komende honderd dagen nog rond moet komen.

Het nut, ja de onvermijdelijkheid van een zekere mate en duur van vertrouwelijkheid van het formatieoverleg is evident. Maar het onderscheid tussen 'een zekere mate', overmatig en mateloos blijkt in de jongste cultuuromslag verloren te zijn gegaan.

De constante in dit alles, door de jaren heen, is de spanning tussen degenen die het voor het zeggen (of zwijgen) hebben en degenen die zij heten te vertegenwoordigen. Deze betreft de inhoud en ruimte van het mandaat zoals dat door politici wordt ingevuld en door anderen — kiezers, partij-

7